

Govor predsednika Računskega sodišča Republike Slovenije gospoda Igorja Šoltesa ob 10. obletnici ustanovitve Računskega sodišča Republike Slovenije

Spoštovani visoki gostje, cenjene sodelavke in sodelavci,

ko sem razmišljal o današnjem srečanju, sem si v spomin priklical svoj nagib in željo, ki sta me privedla v ustanovo, katere 10. obletnico obeležujemo danes. Ko sem razmišljal, o čem bi vam spregovoril, sem imel ves čas v mislih ljudi, katerih interese naša ustanova zastopa.

To nismo samo tisti, ki dnevno prispevamo k njenemu utripu, niti ne samo tisti, ki jih naša ustanova postavlja pod lupo, pač pa predvsem tisti, ki z njo nimajo opraviti pogosto, jo pa vse pogosteje enačijo z razvojem finančne kulture v državi. To je javnost. Javnost kot najširša skupnost posameznikov, ki o državi in njenih ustanovah ne sodijo po uradnih izkazih in ekspertizah, ampak jo ocenjujejo po svojih osebnih izkušnjah in vsakodnevnih doživetjih. In če država in njene ustanove izgubijo zaupanje državljanov, so vse besede, opravičila in pojasnila zaman.

Zato je ena od temeljnih nalog vseh, ki smo zavezani k utrjevanju javno-finančnega sistema, da tiste, ki so po zakonu in vesti dolžni spoštovati njegova določila in pravila, privajamo k zakonitemu, gospodarnemu, učinkovitemu, odgovornemu, preglednemu in neoporečnemu ravnanju. Če odmislimo zakonodajno raven, kjer smo se že skoraj povsem približali evropskim merilom, je temeljni kazalec demokratičnega razvoja posamezne države prav vzpostavitev okoliščin, ki omogočajo visoko stopnjo zaupanja javnosti v javne finance ter s tem tudi v državo samo.

Za zagotovitev takšnih okoliščin je potrebno vsaj dvoje: široko politično soglasje, hkrati pa zanesljivo strokovno znanje. Če si o prvem pogoju ne drznem podati vnaprejšnje sodbe, lahko o drugem z gotovostjo trdim, da se bomo morali v Sloveniji v prihodnje načrtneje in zavzeteje posvečati strokovni usposobljenosti vsaj največjih in najpomembnejših proračunskih porabnikov in zviševati standarde ravnanja države pri razpolaganju z javnimi sredstvi.

Eden od skupnih imenovalcev v ugotovitvah računškega sodišča je namreč tudi ali celo predvsem tovrsten primanjkljaj v mnogih ustanovah javnega pomena. Ni mogoče pričakovati, da bomo lahko samo s poostrenim nadzorom, učinkovitimi sankcijami ali odmevnimi medijskimi zgodbami uveljavili finančno učinkovito, racionalno in pregledno javno upravo. Gre namreč za precej zahtevnejšo nalogo, s katero so se mnoge države pred nami ukvarjale cela desetletja, pa še do danes niso v celoti dosegle zastavljenih ciljev. Naša prednost je bila morda tudi v tem, da smo njihova prizadevanja spremljali in opazovali, se od njih marsičesa naučili, in smo lahko pri svojem delu, ko smo se ga lotili, uporabili tudi njihove izkušnje. Kljub temu pa moramo biti dovolj samokritični in priznati, da doslej nismo v celoti izkoristili vseh priložnosti, da bi v upravljanje z javnimi financami dosledneje vpeljali in vgradili optimalna strokovna merila.

Službe za notranjo revizijo pri uporabnikih javnih sredstev bodo morale postati več kot le obvezen privesek ter prerasti v ključen dejavnik vsake ustanove, tako z vidika organizacije dela kot tudi uveljavljanja notranjih kontrol pri opravljanju nalog. Predvsem slednje je v luči dolgoročnega razvoja še posebnega pomena.

Pri nadzoru nad upravljanjem z javnimi financami namreč ni pomembno le učinkovito odkrivanje nepravilnosti, saj je nadzor zares učinkovit le tedaj, če spodbuja optimizacijo

uporabe sredstev. Predvsem je torej pomembno, ali se v ustanovah, ki so se zaradi ugotovitev računskega sodišča znašle v žarišču javne pozornosti in na tnalu javne kritike, poslej dogaja manj nepravilnosti, in ali so sredstva, namenjena njihovemu delovanju, porabljena na bolj učinkovit in gospodaren način.

Mnogi bi ob tem pomislili, da bi se morala država bolj zgledovati po zasebnem sektorju ter po metodah dela in upravljalških procesih, ki v velikih korporacijah niti najmanjše odločitve ne prepuščajo več naključju. In če bi povprašali poznavalce, kaj je tisti vzvod, ki je v te korporacije uvedel tolikšno racionalnost, bi bil odgovor vselej isti: ljudje – lastniki, delničarji, nadzorniki.

Država je v tem pogledu v podobnem, čeprav nekoliko drugačnem položaju. Nima imenskih lastnikov, pa vendar je last vseh državljanov, ki so na nek način njeni delničarji, ki lahko s svojimi ravnanji povzročajo njene obrate in zasuke in ji nastavljajo ogledalo uspešnosti. Ima pa, tako ko vsaka druga organizacija, ljudi, ki s svojim imenom, znanjem in odgovornostjo predstavljajo njen potencial in zagotavljajo njej razvoj.

Spoštovane gospe in gospodje,

dovolite mi, da sklenem svoj govor z iskreno željo, da bi vsak od nas tudi v prihodnje po svojih najboljših močeh in vesti pripomogel k učinkovitemu in preglednemu delovanju sistema javnih financ. Nam na računskem sodišču, ki se z njimi srečujemo tudi tam, kjer se včasih najrajši ne bi, bo lažje, če bomo imeli čim več pravih in enakovrednih sogovornikov. Takšnih, ki bodo od nas pričakovali vodila in nasvete, ter ne bodo potrebovali samo vajeti, ki bi jih prisiljevale k spoštovanju strokovnih in etičnih meril.

Računsko sodišče namreč ni represiven organ in tudi noče delovati represivno, upravičeno pa pričakuje spoštovanje in upoštevanje svojih ugotovitev, saj je v civilizirani družbi tovrstno spoštovanje temelj njene demokratične kulture ter kazalec razumevanja norm, vrednot in odnosov, ki v njej vladajo.

Dovolite, da se ob tem slovesnem trenutku zahvalim vsem sedanjim in bivšim sodelavkam in sodelavcem, ki so soustvarjali desetletno zgodovino vrhovnega državnega revizijskega organa Republike Slovenije. Za udeležbo na današnjem slovesnem dogodku se želim zahvaliti tudi visokim predstavnikom tujih vrhovnih revizijskih institucij, s katerimi smo doslej razvijali bogato in plodno sodelovanje. In ne nazadnje še posebej pozdravljam med nami vse prisotne ugledne predstavnike slovenske države, njenih institucij in javnega življenja, ki so se danes odzvali našemu vabilu ter s tem izkazali pozornost delu, prizadevanjem in vlogi računskega sodišča.

Vsem pa vam ob tej priložnosti voščim tudi vsega lepega za praznike, ki so pred nami, in v letu, ki jim bo sledilo.